

Таму мелодыя мае спакойны і ўлагоджаны характар. Паслухайце ў інфармацыйных крыніцах калыханку Звездара (музыка Аляксея Рыбнікава, словы Юлія Кіма) з музычнага фільма «Пра Чырвоны Каптурок». Вывучыце словы калыханкі. Выканайце яе ў класе разам з героямі фільма.

ТВОРЧАЯ МАЙСТЭРНЯ

3. Выканайце фотапартрэт сваёй мамы (бабулі або самага блізкага чалавека). Ахарактарызуйце атрыманы вобраз. Якія рысы характару вы хацелі паказаць?

§ 25–26. СВАШЧЭННЫ ВОБРАЗ МАЦІ

Са старажытных часоў мастакі імкнуліся ўвасобіць у вобразе маці боскі пачатак. Багіню-маці заўсёды прадстаўлялі як жанчыну, якая дае жыццё ўсяму жывому на Зямлі. Яе ўшаноўвалі, ёю захапляліся, яе ўзносілі...

Паганскія вобразы Багіні-маці. Розныя народы заўсёды ўяўлялі Багіню-маці па-рознаму. Гэта было звязана з існуючымі вераваннямі і традыцыямі.

Першыя выявы маці з дзіцём з'явіліся ў першабытную эпоху — у наскальным жывапісе. Першабытны чалавек імкнуўся назаўсёды захаваць тое, што лічыў найбольш значным у сваім жыцці.

Маці з дзіцём. Фрагмент наскальнага роспісу ў цясніне Тасілін-Аджэр (Алжыр)

Народная вышыўка з сімвалічнай выявай багіні ўрадлівасці

Фаянсовая статуэтка
«Багіня Ісіда
з немаўляткам Горам»
(Старажытны Егіпет)

Тэракотавая статуэтка
«Афрадыта з Эротам»
(Старажытная Грэцыя)

У старажытных славянскіх культурах шанавалася Маці-Зямля — багіня ўрадлівасці і сямейнага дабрабыту, якая дорыць зямлі ўраджай і працяг роду: *«Маці-Зямля ўсіх корміць, усіх поіць, усіх апранае, усіх сваім цяплом сагравае»*.

У Старажытным Егіпце Багіню-маці Ісіду часцей малявалі ў вобразе жанчыны, якая сядзіць на троне. Захавалася мноства статуэтак Ісіды з немаўляткам Горам на руках. У іх майстры паказваюць Ісіду як маці-карміцельку. Постаці Ісіды і немаўляці Гора пазбаўлены руху, быццам застылі ў камені на стагоддзі.

У Старажытнай Грэцыі матчыны пачуцці мастакі нярэдка адлюстроўвалі ў вобразе Афрадыты — багіні прыгажосці, кахання, урадлівасці.

У адной са статуэтак — «Афрадыта з Эротам» — скульптар паказаў цёплыя пачуцці маці да сына. Афрадыта пшчотна прыціскае да сябе малога, яе погляд поўны любові і клопату. Майстар адлюстравваў адзін з важных момантаў у жыцці дзяцей — гульню. Багіня-маці забаўляе дзіця з дапамогай бразготкі. Немаўля захоплена сочыць за рухам цацкі, а маці не адрывае позірку ад малога.

Выява Маці ў хрысціянскай культуры. У хрысціян вобраз Маці займае ганаровае месца. Ён сімвалізуе веру і чысціню душы.

Найвышэйшае пачуццё матчынай любові перадаюць *абразы* Божай Маці з немаўлём «Замілаванне». На такіх абразях Багародзіца малюецца з немаўлём Хрыстом на руках. Яна пшчотна прытулілася да яго. Цёплыя абдымкі маці і дзіцяці, мяккасць матчыных рук, задуменны погляд Марыі, напоўнены смуткам пра трагічны лёс свайго сына, адлюстроўваюць пачуццё бязмежнай любові.

Смутак і душэўны боль Багародзіцы, якая аплаквае свайго сына Хрыста, перададзены ў скульптурнай кампазіцыі «П'етá», створанай вялікім італьянскім майстрам Мікеланджэла. Далікатная постаць маладой прыгожай жанчыны, у вобразе якой мастак адлюстраваў Дзеву Марыю, трымае на каленях нежывое цела сына. Яе позірк, звернуты да Хрыста, сведчыць пра бязмернае матчына гора. Адною рукою яна пшчотна прыціскае да сябе свайго сына, а другая адведзена ўбок, быццам паказвае на непазбежнасць таго, што адбылося.

Маці, якая аплаквае свайго сына, — асноўная тэма і ў кантаце «Stabat Mater» Джавані Бацісты Пергалэзі. Дзіўна шчырая і простая мелодыя напоўнена

Уладзімірскі абраз
Божай Маці

Божая Маці Замілаванне
(г. Маларыта, Беларусь)

Абраз — свяшчэнная выява рэлігійных сюжэтаў і вобразаў.

Мікеланджэла.
П'ета

ўрачыста. Сама Мадонна з немаўлём на руках нібы выпраменьвае перамогу добра над злом. Твары, што губляюцца ў смуге аблокаў і складаюць фон карціны, — гэтыя анёлы, якія з надзеяй назіраюць за гэтай узнёслай сцэнай.

тужлівымі і адначасова светлымі, узвышанымі інтанацыямі. Пакора і святло адчуваюцца ў кожнай музычнай фразе.

Трывожныя пачуцці маці, якая перажывае за лёс свайго сына, адлюстравана ў карціне «Сікцінская Мадонна» іншым знакамітым італьянскім мастаком — Рафаэлем. Мадонна з немаўлём, мякка ступаючы па аблоках, спускаецца з нябёсаў на зямлю. Яе позірк накіраваны ўдалячынь і засмучаны будучыняй Хрыста. Сум мы бачым і ў вачах немаўляці. Але карціна, нягледзячы на гэта, успрымаецца

Вобраз маці ў мастацтве з'яўляецца адным з цэнтральных. Яму прысвечана мноства мастацкіх твораў рознага характару — лірычных, трагічных і гераічных. Але ва ўсіх творах мастацтва вобраз маці адухоўлены і паэтычны.

ПЫТАННІ І ЗАДАННІ

1. Як вы думаеце, чаму людзі з даўніх часоў пакланяюцца Багіні-маці? Чаму вобраз маці з'яўляецца адным з самых старажытных, а мацярынства ў мастацтве адлюстравана найбольш ярка і глыбока?

2. Чаму ў мастацтве вобраз Божай Маці часцей за ўсё выяўляецца сумным? Абгрунтуйце свой пункт гледжання, выкарыстоўваючы музычныя прыклады, прапанаваныя ў параграфі і электронным дадатку.

ТВОРЧАЯ МАЙСТЭРНЯ

3. Для ўвасаблення глыбіні пачуццяў майстры мастацтва часта выкарыстоўваюць нечаканыя прыёмы. Напрыклад, Рафаэль у рабоце

«Мадонна ў крэсле» хацеў стварыць адчуванне ўтульнасці, прымірэння і гармоніі і замест прамавугольнага фармату выкарыстаў круглы. Карціна ўражвае мяккімі лініямі, працягласцю і «пявучасцю» контураў выяў.

- Каляровымі алоўкамі або крэйдзімамі намаляўце любы прадмет, які вас зацікавіў, у квадраце і ў крузе.
- Чым, на ваш погляд, адрозніваецца ўспрыманне аднаго і таго ж прадмета ў квадраце і крузе? Падзяліцеся сваімі адчуваннямі з аднакласнікамі.
- Паразважайце, чаму Рафаэль змясціў у крузе менавіта вобраз маці.

Рафаэль.
Мадонна ў крэсле

§ 27. ТВОРЧЫ ЎРОК. ПАРТРЭТ СЯБРА

Уявіце, што вы атрымалі ад сябра (суседа, аднакласніка, сваяка) замову — стварыць партрэт. Адзіная ўмова заказчыка — партрэт павінен быць арыгінальным, не падобным на іншыя. Як перадаць аблічча сябра, раскрыць яго ўнутраны свет, характар і індывідуальныя рысы, прапанаваўшы пры гэтым нешта новае — форму, колер, кампазіцыю?..

Падказкай можа стаць творчасць італьянскага жывапісца Джузэпэ Арчымбольда. Майстра называюць вялікім выдумшчыкам, збіральнікам дзівацтваў, а яго жывапіс — фантазмагорыяй. Створаныя ім у XVI стагоддзі дасціпныя карціны-фантазіі, карціны-алегорыі, карціны-рэбусы захапляюць і сёння.

Галоўнае месца ў творчасці Джузэпэ Арчымбольда займаюць партрэты-нацюрморты, якія складаюцца з гародніны, садавіны, птушак, жывёл, рыб, раслін і іншых самых розных, часам нечаканых, прадметаў.

Партрэт «Вясна» сабраны з раслін — кветак, лісця, галінак, а партрэт «Бібліятэкар» складаецца з кніг і старажытных фармуляраў.

